

צילום: אברהם ורד, במחנה, באיחוד ארצות הברית, במשך הניסיון

16

הקלטות קשר נדירות זעם
על אריק שרון: הלוחם שראה
ושמע הכל במלחמת יום כיפור
● **איתי אילנאי**

16 המלחמה שלא תמה

יצחק אגם, קצין סיוור במלחמת יום כיפור, לא שוכח
את מלחמות הגרלים ששמע בקשר, ולא סולח לשרון
על "השקרים והפרת הפקודות" | **איתי אילנאי**

"בפיקוד מנסים לארגן את ההתקפה,
אבל שרון עושה ברדק". טנק של צה"ל
צולח את תעלת סואץ במלחמת יום כיפור
צילום: רון אילן/לע"מ

**דדו: "אריק, בניגוד לפקודה, יצא
קדימה, תקף פה, הגיע עד למים".**

דיין: "מה הוא רוצה שם?".

**דדו: "מה הוא רוצה? הוא רוצה
לצלוח... הוא עוד רוצה לתקוף
ולכבוש גם את החווה הסינית
בלילה... הוא יגרור את גשר הגלילים
ככה, והוא רוצה לצלוח פה".**

**דיין: "מתי הוא רוצה לעשות
את כל זה?".**

דדו: "הלילה... זה רעיון מטורף".

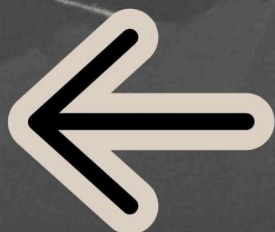
יצחק אגם, מפקד מחלקת סיור באוגדת אריק שרון, הוא מעין "פורסט גאמפ" של מלחמת יום כיפור ☉ המשקפת שלו קלטה את התפר הריק שבין הארמיות המצריות, מה שאפשר ציר נקי מאויב עד לתעלה, אולם כשנחשף לשיחות הקשר בין הגנרלים, נדהם מ"השקרים והפרת הפקודות", כלשונו, של שרון ☉ בספר חדש הוא מתאר את קורותיו במלחמה ומשתף את ההקלטות שנחשף אליהן ☉ "בגלל שרון היו לנו הרבה מאוד הרוגים וטנקים שהושמדו", הוא אומר, "וכמו אז - גם מאז 7 באוקטובר אנחנו רואים מנהיגים שמטייחים" ☉ "אם לא נילחם על האמת - המיתוסים שוב יחליפו את המציאות"

☉ איתי אילנאי

שר הביטחון משה דיין עם אריק שרון במלחמה
צילום: אברהם ורד, במחנה, באדיבות ארכיון צה"ל
במשרד הביטחון

הרמטכ"ל דוד (דדו) אלעזר
במלחמת יום כיפור
צילום: באדיבות ארכיון צה"ל
במשרד הביטחון

במשך שעות האזין אגם להקלטות הקשר מהמלחמה, שאיששו את מה שחשב עד אז - שרון שיקר למפקדיו במצח נחושה. "זה היה כמו אבן שנופלת לך על הראש. אתה שומע את סירובי הפקודות של שרון, איך שהוא משקר. זה היה הקטע הכי קשה עבורי בכל המלחמה"

כוחות אוגדת שרון מול הכוחות המצריים בבוקר 9 באוקטובר, 1973, יומה השלישי של מלחמת יום כיפור

ב9 באוקטובר 1973, יומיים אחרי שהגיע לסיני וכבר הספיק להשתתף בקרב, טיפס הנגמ"ש של יצחק אגם במעלה רכס "כישוף", כפי שהוא נקרא במפות הקוד של צה"ל. האזור ההררי, שנמתח מדרום לצפון, מתי-נשא מעל המישור שנמצא ממזרח לתעלת סואץ. זהו אותו מישור שאליו פלשו כוחות עצומים של הצבא המצרי במהלך מתקפת הפתע שפתחה את מלחמת יום הכיפורים, והתרחשה שלושה ימים ארוכים קודם לכן. באותה עת צה"ל היה נתון עדיין בנחיתות אל מול שתי הארמיות המצריות שהספיקו להתחפר בסיני, והתקשה להתאושש מההלם המוחלט של המתקפה המצרית. "צריך להוריד את הכובע בפני המצרים", אומר אגם השבוע, בשיחת וידאו המתקיימת איתו מביתו שבקליפורניה. "הם עשו עבודה טובה כשהצליחו להעביר כל כך הרבה כוחות מעבר לתעלה, בזמן כה קצר". אגם, שבשנה הבאה יחגוג את יום הולדתו ה-80, היה אז קצין מילואים בן 27, מפקד מח"ל לקה בגדוד הסיור (גדס"ר) 87, שסופח לאוגדה 143 בפיקודו של אריאל שרון. במטה הכללי קיוו שאוגדת שרון תצליח לאזן את תמונת המצב בחזית הדרום, ואולי אף להרוץ את המצרים חזרה אל המקום שממנו באו, מעבר לתעלה.

בהתאם לכך, ב-9 באוקטובר נתפסו חלק מכוחות האוגדה על רכס כישוף, שחצץ בין תעלת סואץ לבין פנים סיני, ושממנו ניתן היה להשיק מערכה וביום טוב לראות את מי התעלה. המטרה היתה לבסס קו הגנה, שממנו ניתן יהיה להיערך ולצאת למתקפת נגד. רצה הגורל והפקודות שלחו את אגם אל החלק הצפוני ביותר של הרכס, שבקצהו נמצא תעוז כישוף, יעד מבוצר שנותר ללא פגע במהלך מתקפת הפתע, אך הוקף כעת באויב כמעט מכל עבר. "תעוז כישוף לא נכבש על ידי המצרים משום מה, טעות שלהם", מושיך אגם בכתפיו. כבר בדרכו ליעד נתקל הכוח במטחים של טילי סאגר מתקדמים שנורו לעברו מרחוק בידי המצרים ומנעו ממנו להתקדם. לאגם לא נותרה ברירה אלא לפקוד על אנשיו לפרוק מהכלים המשוריינים – נגמ"ש M-113 המכונים "זלדה" – ולהסתגל אל התעוז בתנועה רגלית. כשהגיע לשם, אגם לא בזבז אפילו דקה. "באופן טבעי, כאיש סיוור תפקידך לתצפת ולחפש את האויב", הוא מסביר. "בתעוז היו נצורים כוחות שלנו, ציור רב, תחמושת ומזון. מצאתי שם משקפת גדולה 20X120, וביקשתי מהסמל שיעזור לי להעלות אותה על גג עמדת התצפית של המוצב. התחלתי לסרוק את השטח שמולי". מה שיראה אגם דרך עדשות המשקפת יתגלה בימים הקרובים גם כאויב המר ביותר של צה"ל בסיני וגם כנכס הגדול ביותר שלו.

הדבר הראשון שבו הבחינו עיני הנץ של אגם היה רצף של עמדות מחופרות, שבתוכן הסתתרו לוחמי חי"ר מצרים מצוידים בטילי סאגר קטליניים. המצרים ניסו להסוות את העמדות בעזרת שיחים, מה שדווקא הקל לזהותן. "מעטים השיחים במדבר, ולכן היה ברור שבמקום שבו היו שיחים שם היו הטילים", מסביר אגם. קו הטילים, שנמתח ממזרח למערב, השי-תייד לדיביזיה 16 של הארמייה המצרית, השי-נייה והתמקם בקצה המתחם שסומן במפה כ"מיסורי". המערך המחופר הזה עוד יעשה שמות בכוחות הישראליים ויפיל מאות חללים. בין היתר, הוא ימנע את ניסיונות הכיבוש הכור-שלים של "החווה הסינית", שעלו בעשרות אבידות לכוחותינו, ויבלום במשך זמן רב את התקדמות צה"ל לכיוון התעלה על "עכביש" ו"טרטור", שני צירי תנועה שהיו עד אז אנור-נימיים, אבל יהפכו במהרה למפורסמים. קו הטילים הזה יהיה גם אחראי לפציעתו של אגם עצמו בקרב, כשבוע מאוחר יותר.

אלא שבמהלך אותה סריקה במשקפת מת-עוז כישוף ב-9 באוקטובר זיהה אגם דבר נוסף, חשוב מאין כמותו. "קו הטילים התמקם מצפון לציד טרטור", הוא נזכר. "אבל כל השטח שמ-דרום לציד היה ריק. כלום. בהתחלה לא הייתי בטוח, כי המצרים התחפרו בשטח, גם טנקים וגם חי"ר. זה שאתה לא רואה משהו, לא אומר שהוא לא קיים. אבל עברתי קשה, סרקתי את השטח, והגעתי למסקנה שהאזור הזה פנוי מאויב". באותו ערב יצא הגדוד של אגם לסיור דרך השטח הפ-נוי שזיהה והגיע עד לשפת התעלה. הוא לא פגש מצרי אחד. בחושי המהודרים קלט אגם שעלה פה על משהו: הוא זיהה את התפר בין הארמיות המ-צריות בסיני. חלל ריק ללא אויב, פרצה הקור-ראת לגנב.

"לא הבנתי את מלוא המשמעות של העניין באותו הרגע", הוא אומר, "אבל הבנתי שזה יכול להיות מקום מצוין בשבילנו להיכנס ולהגיע עד לתעלה". את התובנה הזו – 17 קילומטרים פנויים מול האגם המר של תעלת סואץ – יסמן אגם על

מפה שתגיע עד למפקדים הבכירים ביותר של החזית. כמה ימים מאוחר יותר ינצל צה"ל את התפר הריק שבין הארמיות המצריות, יגיע דרכו לתעלת סואץ ויצלח אותה, במהלך הצבאי המזהיר שיכריע במלחמת יום הכיפורים. אגם יהיה שם לאורך כל הדרך, ואף יראה בעיניו את הכוחות הראשונים שצולחים את התעלה. הפעם הוא לא יודקק למשקפת.

"התכוונתי לגנרל אחד"

לא יהיה מוגזם לתאר את אגם כמעין "פור-סט גאמפ" של מלחמת יום הכיפורים. בצניעות ובמקרייות, באינסטינקט הבריא והפשוט שלו, בגבורה שיש בה בסך הכל רצון למלא פקודות ולעזור לחבריו – מצא עצמו אגם כמעט בכל נקודות המפתח של המלחמה העקובה מרם ההיא. "השתדלתי להיות תמיד במקום הנכון, איפה שצריך", הוא אומר ביושב. לאחר המלחמה נשלח בידי החברה הטכנולוגית שבה עבד לארה"ב, והתמקם כמעט בדרך אגב בעיירה לוס אלטוס, לא רחוק מפאלו אלטו. לאחר זמן קצר החליט לפרוש לטובת עסקי הנדל"ן, בתקופה שבה המילה "הייטק" עדיין לא נכנסה למילון. "אמר לי 'עכשיו אל תקנה, כי הנדל"ן כאן באזור יירד'", הוא מספר מביתו שנטוע בלב עמק הסיליקון. "אמרתי שאת זה כבר שמעתי, אבל אני קונה".

שנים חלפו. בתים נרכשו ונמכרו, ולאחרונה מצא עצמו אגם משקיע את מיטב זמנו וממונו בחקר מלחמת יום הכיפורים, המלחמה שבה איבד את מיטב חבריו וכמעט נהרג בעצמו. את המטלה הזו ביצע במיומנות מרשימה.

התוצאה היא הספר "אוקטובר 1973: גבורת לוחמים, שגיאות גנרלים", שיצא לאור בהוצאה עצמית השבוע. זה ספר דק למדי (183 עמודים), ממוקד וסוחף, שנקרא בנשימה עצורה, ומגולל בתמציתיות את קורותיהם של אגם ושל גדס"ר 87 במהלך המלחמה.

בכתיבתו הקצרנית, חסרת המגירות, ובס-גנונו המדויק והחף מחשיבות עצמית, מתאר אגם בספר את מהלכי המלחמה לא רק מגור-בה הנגמ"ש, אלא גם מנקודת מבט של מצביא-הרואה את תמונת הקרב המלאה.

הספר משובץ במפות רבות, בטבלאות מפורטות של מהלכי המלחמה, בפקודות צה"ליות מקוריות, ואף מלווה בהפניות להקלטות של רשתות הקשר ומזמן אמת (את ההקלטות ניתן לשמוע באמצעות סריקה פשוטה של ברקוד בעזרת הטלפון). בד-כוח כל אלה מצליח אגם להכניס את הקוראים עמוק אל תוך הסיפור, תוך שהוא רוקם סביבם את מראות וקולות הקרב.

גם אם הספר פונה בעיקר ל"מיטיבי לכת" שלא נבהלים ממפות קוד וכיוצא בזה, מדובר במסמך יוצא דופן, שגם 52 שנים אחרי אותה מלחמה שנדמה כי כבר נכתב עליה הכל מצ-ליח לחדש ולהאיר עיניים. לעניות דעתי, ראוי שיהפוך לקריאת חובה בקרב כספר, בעיניי ואולם החלק המרתק ביותר בספר, בעיניי לפחות, מגיע דווקא בסופו. מתברר כי מיד בתום המלחמה, בעודו מתאושש מפציעתו, ניהל אגם מסע שגרם לו להתחכך בגיבורי התרבות של התקופה, מחיים הרצוג, דרך עוז ויצמן ועד ללילי שרון.

באותם ימים הוא ניהל מדרף אחר האמת, שהתגלה לצערו של אגם כעקה. הוא נתקל אז לדבריו בתקשורת שסירבה להקשיב, בפוליטי-קאים שחששו מעימותים, ובאדם אחד שעיצב כראות עיניו את נרטיב המלחמה, תוך שהוא

"השתדלתי להיות תמיד
במקום הנכון, איפה שצריך".
יצחק אגם בביתו בארה"ב
צילום: מהאלבום הפרטי

"למה צריך מעיל?"

יצחק אגם – איציק בפי חבריו – נולד ב־1946. הוא גדל בקיבוץ העוגן, התגייס לנח"ל ב־1956 והשתתף במלחמת ששת הימים כקצין חי"ה. לאחר המלחמה צפה בתצוגת תכלית של מחלקת טנקים, והתאהב בשריון. ימים ספורים לפני שחרורו מצה"ל, ובטרם יתחיל את שירות המילואים, עמד בטרמפאדה בדרכו הבייתה. בתוך מכונית האלרק שעצרה לידו ישב ראש אכ"א דאז, האלוף שמואל איל. פורסט גאמפ, כבר אמרנו. לפני שירד מהטרמפ, פנה אגם לאיל וביי קש שיסייע לו לשרת במילואים בסירת שריון. האלוף הוציא מכיסו פתק, כתב עליו "יצחק אגם ישרת בסיוור שריון", חתם עליו והעניק אותו לחייל הצעיר. מצויד בפתק הזה הצטרף אגם לגדס"ר 87, שזה עתה הוקם. היה מדובר בכוח סיור משוריין, ראשון מסוגו, שנועד לשרת את חטיבות השריון של פיקוד דרום.

אגם צורף לפלוגה של רפי בר־לב ו"ל, אחיינו של הרמטכ"ל דאז חיים בר־לב. רפי, שמתואר בספר כמפקד משכמו ומעלה, נפל במלחמת יום הכיפורים. "הוא היה מענטש", אומר עליו אגם, "וגם אחר שלא ניצל את הפרוטקציה שהיתה לו".

פלוגת בר־לב הספיקה לערוך אימון אחד, לפני שפרצה מלחמת יום הכיפורים ב־6 באוקטובר 1973. באותו יום שבת השקיף אגם מחלון ביתו וראה להפתעתו כלי רכב צבאיים דוהרים על הכביש. "זו מלחמה", אמר לאשתו. הוא ארז את תרמיל המילואים שלו והכניס לתוכו מעיל. "למה אתה צריך מעיל?", תהתה האישה. "לא כל המ" לחמות נגמרות בשישה ימים", השיב.

אגם דהר למחסני החירום של יחידתו, שם גילה כי יש מחסור רב בצויה. "רובת אחד לכל נגמ"ש, עוזי אחד לכל טנק. אין מקלעים, אין משקפות, אין שכפ"צים", הוא כותב בספרו. בפגית המחסן מצא ארגז עץ גדול והופתע לגלות בתוכו משקפת SLS לראיית לילה, שאותה ניכס מייד לעצמו. בדיעבד יתברר לאגם כי מכל האוגדה, הוא היה האדם היחיד שאחזו בידיו אמ"צ לראיית לילה.

זה לא דווקא היה יתרון. באחד הפרקים בספר מספר אגם כיצר התמקם הכוח שלו בחסות הח" שיכה באזור שהיה סמוך מאוד לכוחות המצריים. "אני היחיד שלא ישן כל הלילה מפני שלי היתה המשקפת לראיית לילה", הוא כותב. "די מפחיד. כל הזמן בדרקתי מה קורה עם הכוחות המצריים שלא היו רחוקים מאיתנו".

הגדס"ר הגיע לחזית ב־2 בצהריים של 7 באוקטובר, 24 שעות בדיוק לאחר פרוץ המל"חמה, ואחרי נסיעה ארוכה של 350 ק"מ. ב־48 השעות הבאות ישתתף בכמה קרבות וב־9 באוקטובר יטפס אגם כאמור על רכס כישוף ויוזה ממנו את קו הטיילים המצרי ואת התפר בין הארמיות.

אירועי היומיים הללו מפורטים בספרו של אגם, תוך התייחסות רבה למהלכיו של אריק שרון באותה עת. שרון, כך עולה מהספר, שלח את כוחות האוגדה להתקפות חסרות סיכוי על

מעוזי המצרים, מבלי שקיבל לכך פקודות ומבלי שדיווח כראוי לממונים עליו. לדברי אגם, אחת הסיבות לכך היתה רצון נוסף של שרון לצלוח את התעלה כבר ב־9 באוקטובר. נוסף על כך הוא טוען כי שרון, שבאותה עת כבר השתחרר מצה"ל, החל את הקריירה הפוליטית שלו, ואירח בחפ"ק שלו עיתונאים – רצה לעשות "פווה" על מלווי ו להצטייר כאחרון גיבורי התהילה.

כעדות לכך מציג אגם בספר סטנוגרמה משייחה שהתנהלה באותו ערב בין הרמטכ"ל דוד אלעזר (דרד) לשר הביטחון משה דיין. דרד: "אריק, בניגוד לפקודה, יצא קדימה, תקף פה, הגיע עד למים (של תעלת סואץ – א"א)". דיין: "מה הוא רוצה שם?".

דרד: "מה הוא רוצה? הוא רוצה לצלוח... הוא עוד רוצה לתקוף ולכבוש גם את החווה הסינית בלילה... הוא יגרור את גשר הגלילים ככה, והוא רוצה לצלוח פה".

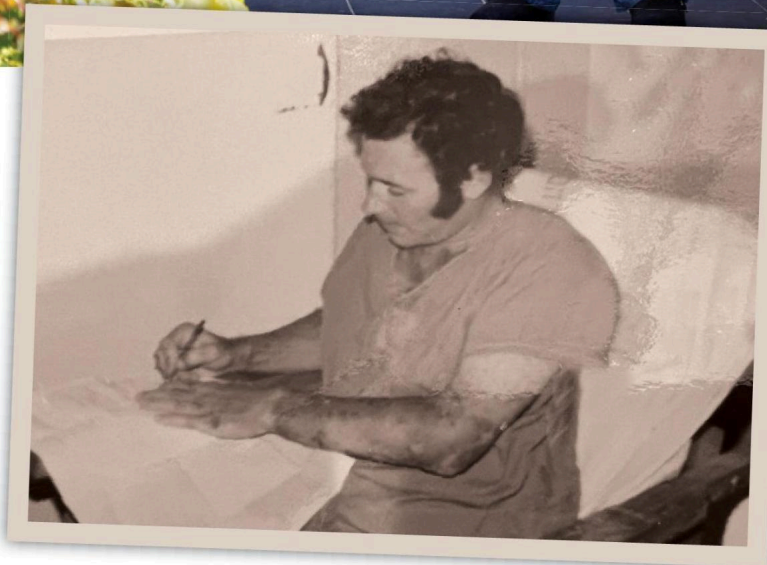
דיין: "מתי הוא רוצה לעשות את כל זה?" דרד: "הלילה... זה רעיון מטורף".

דרד מספר לדיין כי אלוף פיקוד הדרום, שמואל גונן (גורודיש), הנחה את שרון לבצע פקודות אחרות, אך ללא הועיל. גורודיש חשד בשרון שהוא מפר את פקודותיו, ולכן האזין ביוזמתו לרשת הקשר הפנימית של האוגדה, וקלט שאכן שרון משקר. על כך משיב דיין לרמטכ"ל: "זאת לא הפתעה שאריק משקר".

הציטוטים הללו משיחתם של דיין ודרד כבר פורסמו, אך כשהם משתלבים בסיפור הקרב כפי שמתאר אותו אגם, הם מקבלים משנה תוקף. "כבר בזמן אמת הבנתי ששרון עושה התקפות בלי רשות. היה די ברור לי שהכל נעשה בלי אישור", הוא אומר.

"מה ששרון עשה זה לא רק אימילוי הוראה, אלא הפרת פקודה. בגללו היו לנו שם הרבה מאוד הרוגים וטנקים שהושמדו. בפקוד מנסים לארגן את ההתקפה, אבל שרון עושה בדרך. בזמנו המיתוס של שרון היה של מלך ישראל, אף אחד לא ידע שהוא תקף בלי רשות, בניי גוד לפקודה".

אל המיתוס הזה – ושברו – עוד נגיע בהמשך.

אגם בבית החולים,
אחרי פציעתו
צילום: מהאלבום הפרטי

"זוכר כל מטר"

ב־12 באוקטובר החלה להתגלגל פקודת מבצע "אבירי לב" לצליחת התעלה. בצהרי 15 באוקטובר השתתף אגם בקבוצת פקודות שכניס מפקד הגדוד שלו, יואב ברום ו"ל, שיהרג במהלך המבצע. על פי הפקודות שניתנו בכינוס, במסגרת המבצע הפלוגה של אגם נועדה לפתוח את הציר שיעבור באותו תפר מפורסם שבין הארמיות המצריות, ויגיע עד לנקודת הצליחה שעל שפת התעלה, ליד מעוז "מצמר". אגם זוכר את ציר התנועה הזה בעל פה, גם חמישה עשורים מאוחר יותר. "זוכר כל מטר", הוא אומר.

הכוח של אגם ינוע אל היעד באופן נסתר, ויבצע את המוטל עליו כמעט מבלי שייתקל באויב. אגם עצמו התמקם על גדות התעלה ובסמוך לציר "שיק", שם הקים חסימה שנועדה להכליל את המצרים, אם אלה יחליטו לנוע מצפון לעבר נקודת הצליחה. משם גם צפה אגם בכוחות הנצנחים של עוזי יאירי הוצים את התעלה בסירות גומי ונאחזים לראשונה במלחמה בגדה המערבית. "זו היתה תחושה פנטסטית", הוא משחזר.

אלא שכוח הצליחה העיקרי של המבצע, שנועד להגיע לתעלה עם ציור רב ולנסוע על צירי

**בעודו שוכב פצוע
בבית החולים הגיעה
לביקור פצועים לילי
שרון, אשתו של אריק.
בשלב מסוים במהלך
הביקור לא הצליח אגם
להתאפק ואמר לה:
"נדמה לי שבעלך עשה
קצת בדרך שם", כלומר
בסיני. לילי סובבה אליו
את הגב, לא אמרה
מילה ויצאה מהחדר**

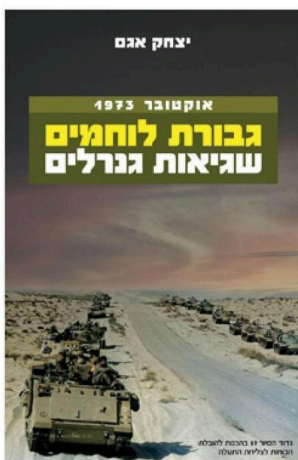

דיין, דדו ובר־לב במלחמה
צילום: באדיבות ארכיון צה"ל
במשרד הביטחון

טנקים של צה"ל בסיני
במלחמת יום כיפור
צילום: במחנה, באדיבות ארכיון
צה"ל במשרד הביטחון

כריכת ספרו של אגם

**"ב-7 באוקטובר
הרגשתי שדפקו את
מדינת ישראל יותר
מאשר בשואה, כי
אז לא היה מי שיגן
עלינו. אחד הדברים
הראשונים שחשבתי
זה שהממשלה הזאת,
שהעומד בראשה
שולט הרבה שנים,
חייבת ללכת הביתה"**

לו על מפקדי הגזרה, ושרון בראשם, ומהאופן
החריג שבו ראה את הלחימה בזירת סיני. הם
הציעו לו לכתוב ספר משלו (את ספרו של אגם
ערך דני דור). "חשבתי שהגיע הזמן לספר את
הסיפור הזה", אומר אגם. "זו לא היתה מטרת
חיי, אבל בהחלט כן צורך פנימי".

במהלך התחקיר המקיף שביצע חבר אגם
לקולנוען יובל כהן, וביחד הם יצרו את הסרט
התיעודי "האגם המר", שמבוסס רובו ככולו על
הספר של אגם. הסרט, שיצא במקביל לספר
ומהווה עוד נדבך לתחקיר המפעלים של אגם,
יהיה זמין לצפייה בחינם לקהל הרחב ברשת
החל מ־21 באוקטובר.

את ספרו חותם אגם בהתייחסות ל־7
באוקטובר. לדבריו אין דמיון בין המחלל המור־
דיעני של 1973 לזה של 2023. "אני חושב שאלה
שני אירועים שונים לחלוטין", הוא אומר. "אחד
זאת, הוא בהחלט רואה דמיון בהתעקשות, ל־
בריו, של חלק מהשחקנים המרכזיים בסיפור
לברוח מהאמת ולהנדרס אותה לטובתם.

"במלחמה הנוכחית זה קודם כל נתניהו. אני
קיבלתי זעזוע ממה שהתרחש ב־7 באוקטובר.
הרגשתי שדפקו את מדינת ישראל יותר מאשר
בשואה, כי אז לא היה מי שיגן עלינו. אחד
הדברים הראשונים שחשבתי לעצמי זה שה־
ממשלה הזאת, שהעומד בראשה שולט הרבה
שנים, חייבת ללכת הביתה".

את ספרו חותם אגם במילים הבאות: "כמו אז
– גם מאז 7 באוקטובר אנחנו רואים מנהיגים
שמטיחים, מטילים את האשמה מטה, מספ־
רים חצאי אמינות וכותבים נרטיב שקרי כדי
לכסות על כשלי הדרג המדיני והצבאי. הספר
הוא קריאת אוהרה: אם לא נילחם על האמת –
המיתוסים שוב יחליפו את המציאות, ויהיו לכך
השלכות על הדורות הבאים".

מסתיים שם, לולא קרא אגם באותם ימים ראיון
שהתפרסם עם הגנרל בידי העיתונאי רב גול־
רשטיין מ"מעריב". בראיון מתח שרון ביקורת
חריפה על התנהלות אנשי המטה הכללי בצה"ל
במהלך המלחמה. חמור מכך – אגם זיהה כי
בכמה מתיאוריו של שרון את מהלכי המלחמה
הוא שיקר באופן בוטה. "אני ידעתי כאשר שרון
נתן את הראיון שכמעט הכל שקרים", אומר אגם,
"כי אני הייתי שם, בשטח".

עוד באותו ערב, בעזרת חבר משותף, הורמן
אגם לביתו של עמיר פורת, הקשר של אלוף פיקוד
הדרום גורודיש. במשך שעות האזין אגם להקל־
טות הקשר מהמלחמה, שאישו את מה שחשב עד
אז – שרון שיקר למפקדיו במצח נחושה. "סגרנו
את הדלת, ובמשך לילה שלם הקשבנו להקל־
טות", אומר אגם. "זה היה כמו אבן שנופלת לך
על הראש. אתה שומע את הקולות, קולות שאתה
מכיר, ולא מאמין. אתה שומע את סירובי הפקודות
של שרון, איך שהוא משקר. זה היה הקטע הכי
קשה עבורי בכל המלחמה".

כאמור, ההקלטות הללו עוד יפורסמו בהמשך.
גם המיתוס של שרון, שמייך לאחר המלחמה
נתפס כגיבור וכגאון צבאי, ייסדק ויתפורר
בשנים הרבות שיחלפו מאז. אלא שבאותו רגע,
חורף 1973, אגם הרגיש שהוא רואה את שרון
כפי שאיש בציבור אינו מכיר. הוא החליט לעי־
שות מעשה.

הראשון שאליו פנה אגם בנושא היה חיים הר־
צוג, לימים נשיא המדינה ואז אלוף בצה"ל. אגם
השיג פגישה עם הרצוג, ועל כוס מיץ ושני כרי־
כים סיפר לו את מעללי שרון, במטרה שייחשפו
לציבור הרחב. הרצוג, לדבריו, אמר לו כי "מה
שאתה יודע זה רק קצה הקרחון", אך טען כי
אינו יכול לעזור ושלח אותו לדבר עם עוז ויצ־
מן, מאדריכלי ניצחון מלחמת ששת הימים ומי
שהחל לעשות אז את דרכו הפוליטית בליכוד.
ויצמן נפגש עם אגם, אך גם הוא טען כי לא
יוכל לסייע לו בפרסום מעלליו של שרון.

התחנה הבאה היתה רב גולדשטיין, אותו עי־
תונאי שפרסם את הראיון עם שרון ב"מעריב".
לדבריו אגם, גולדשטיין נפגש איתו ואף ראין
אותו מתוך כוונה לפרסם את החשיפות כנגד
שרון ב"מעריב". אלא שהכתבה מעולם לא פו־
רסמה. "המאמר איתו לא פורסם, מאותה סיבה
שבגללה שרון הרשה לעצמו לעשות מה שהוא
רוצה – העיתונות היתה מאחוריו", משוכנע
אגם. "אותם אנשים שהגעתי אליהם ידעו שהם
לא יכולים להתנגש בעיתונות, כי התקשורת
שייכת לאריק שרון".

הרצוג, ויצמן וגולדשטיין הלכו כולם לעול־
מם, ולא יכולים לאשר או להפריך את הטענה.
מיואש, פרש אגם מהמדרג אחר האמת ההיס־
טורית. שרון המשיך לקריירה פוליטית שכללה
הסתבכות בלבנון, שיקום של תדמיתו הציבו־
רית, כהונה היסטורית כראש ממשלה ותרד־
מת של כמה שנים, עד פטירתו. בינתיים עבר
אגם ללרה"ב, התרכז בתחום הנדל"ן וכמעט
שכח מהסיפור.

אלא שלפני כחמש שנים החלו העיתונאים
אילן כפיר ודני דור לעבוד על ספר שיעסוק
בסיפור של גרס"ר 87 במלחמת יום הכיפורים.
כשהם הגיעו לאגם הם נפעמו מכמויות הידע
שצבר, אך גם נרתעו מהביקורת הנוקבת שהיתה

"טרטור" ו"עכביש", נתקל בהתנגדות עיקשת
של המצרים. את ההתנגדות הזו הובילו אותם
לוחמי חי"ר מחופרים שאגם זיהה במשקפת עוד
ב־9 באוקטובר, ושכעת ירו טילי סאגר על הטי־
נקים הישראליים שנעו לעבר התעלה, והציתו
אותם בזה אחר זה. חלק מהקרבות שנועדו לפרוץ
את צירי התנועה הללו התחוללו בחווה הסינית,
וגבו עשרות קורבנות מצה"ל. גם במבצע הזה
מתואר שרון בספר כמי שנוטה לסלף את האמת
בפני מפקדיו. "עוד פעם הוא (שרון) מתחיל עם
המשחקים שלו", מצוטט גורודיש באחת הסט־
נוגרמות המובאות בספר.

למרות הקושי, הצליח צה"ל להשמיד את חלקו
המזרחי של קו הטיילים המחופר ולפתוח לבסוף
את צירי התנועה לתעלה, אך במחיר כבד. אבל
ב־18 באוקטובר קיבל הכוח של אגם פקודה
לטהר גם את חלקו המערבי של קו הטיילים,
זה שהיה צמוד לתעלה ושרטם הושמד סופית.
בקרב הזה, שנועד להרחיב עוד יותר את ראש
הגשר, נפצע אגם.

המהלך לחיסול מערך הטיילים החל כתנועה
משולבת של טנקים ונגמ"שים, אבל ברגע שהי־
טנקים נכנסו לטווח טילי הסאגר, הורה המג"ד
לאגם ולחבריו לעקוף אותם, ולהתקרב בעצמם
אל עבר קו הטיילים בנגמ"שי הזלדה שלהם. זו
היתה משימת התאבדות. "אבל לא היתה ברירה",
אומר אגם. "מה היינו אומרים – 'אני מפחד'?
אני זוכר שנפגענו בזמן שחשבתי מה אני אומר
עכשיו למג"ד? איך אני מנסח את העניין הזה?"
כאשר נחשף לטווח היעיל של טילי הסא־
גר היו לאגם שתי אפשרויות: לנסו לאחור על
חיו, או לדהור קדימה בכל המהירות כדי לצי־
מצם טווח אל הטיילים ולהשמיד אותם באמצ־
עות המקלעים שלו. "החלטתי להתקדם", הוא
אומר. הטיל שפגע לבסוף בנגמ"ש של אגם
הרג את נהגו הנאמן, שמואל גרוס ז"ל, ואת
הקשר קובי אשכל ז"ל. כל יתר ששת הלוח־
מים שהיו בנגמ"ש נפצעו ופוגו לאחור. אבל
המשימה הושגה.

באחד הקטעים הדרמטיים־קומיים המוצלחים
ביותר של ספרו אגם מספר שהכיר באופן אישי
גם את החובש שטיפל בפציעתו בשטח וגם את
האחות שניגשה אליו לאחר שפונה לבסיס רפ־
דים. אגם הפצוע פנה לשניהם בשמם הפרטי
בעת שטיפלו בו, אבל אלו התנהגו כאילו אינם
מוזהים אותו ולא השיבו לו. "הם בטח עסוקים",
חשב לעצמו.

רק מאוחר יותר, כשיגיע לבית החולים איכ־
לוב ויחלוף במקרה מול המראה, יבין אגם שמ־
כריו לא זיהו אותו מכיוון שפניו היו מפוחות
לגמרי. "אחר כך, כשבאה אשתי, גם היא לא הכי־
רה אותי", הוא אומר. "היא שואלת איפה איציק
ומצביעים עלי. והיא אומרת 'זה לא איציק'".

"צורך פנימי לספר"

בעודו שוכב פצוע בבית החולים הגיעה לב־
קור פצועים לילי שרון, אשתו של אריק. בשלב
מסוים במהלך הביקור לא הצליח אגם להתאפק
ואמר לה: "נרמא לי שבעלך עשה קצת ברדק
שם", כלומר בסיני. לילי סובבה אליו את הגב,
לא אמרה מילה ויצאה מהחדר.
ייתכן שהסיפור של אגם ואריק שרון היה